

سی‌ام اسفند

پنج‌شنبه

امروز پنج‌شنبه سی‌ام اسفندماه ۱۴۰۳ خورشیدی، ۳۶۶امین روز (آخرین روز) سال

جاری، برابر است با بیستم مارس ۲۰۲۵ میلادی

ما اکنون در سی‌امین روز ماه اسفند سال ۱۴۰۳ خورشیدی هستیم. به عبارتی، امروز روز

پایانی سال ۱۴۰۳ خورشیدی است و روز بعد، یکم فروردین، نخستین روز سال ۱۴۰۴

خواهد بود. **لحظه‌ی تحویل سال تقویمی ۱۴۰۳ به ۱۴۰۴ خورشیدی، ساعت ۱۲ و ۳۱**

دقیقه و ۳۰ ثانیه‌ی بعدازظهر امروز پنج‌شنبه به ساعت رسمی ایران است

در اینجا لازم است آگاهی‌هایی درباره‌ی «لحظه‌ی تحویل سال»، «نوروز طبیعی»، «نوروز

تقویمی» و «سال تقویمی» را بر پایه‌ی پژوهش‌ها و نوشته‌های روانشاد رضا مرادی

غیاث‌آبادی – اخترباستان‌شناس و پژوهشگر نجوم – بازخوانیم:

جدای از تعریف‌های متفاوت و متنوعی که در طول تاریخ برای نوروز وجود داشته است،

دو تعریف از نوروز کاربرد بیشتری داشته؛ «نوروز طبیعی» و «نوروز تقویمی».

«نوروز طبیعی» روزی است که در آن روز خورشید به نقطه‌ی اعتدال بهاری برسد. برای

تشخیص نوروز در این تعریف، ارتفاع خورشید را در روزهای نزدیک به اعتدال بهاری

اندازه‌گیری می‌کرده‌اند تا هنگامی که ارتفاع خورشید به هنگام ظهر حقیقی برابر با عرض جغرافیایی ناظر شود.

روش دیگر برای تشخیص نوروز، ساخت سازه‌ها و شاخص‌های خورشیدی بود که بتوان از روزه‌ها یا فاصله‌ی میان پایه‌های آن، طلوع خورشید نوروزی یا خورشیدی را که میل آن صفر درجه شده است، تماشا و رصد کرد. بدیهی است که در چنین شیوه‌هایی آغاز سال نو اگر مبدأ سال، اعتدال بهاری بوده باشد الزاماً همزمان با «نوروز تقویمی» نیست، اما «نوروز تقویمی» بنا بر تعریفی که خواجه نصیرالدین طوسی، اُلغ بیک و ملامظفر گنابادی بر اساس دانش‌های کهن‌تر ارائه کرده‌اند و تا کنون اعتبار خود را حفظ کرده، عبارت است از: «روزی که خورشید تا زمان عبور از نصف‌النهار محل به نقطه‌ی اعتدال بهاری رسیده باشد». این تعریف از نوروز، شیوه‌ای است که امروزه نیز در ایران روایی دارد و به نام‌های «نوروز جلالی» یا «نوروز سلطانی» نیز خوانده می‌شود.

همانگونه که نوروز دارای دو تعریف «طبیعی» و «تقویمی» است، «لحظه‌ی تحویل سال» نیز دست کم دارای دو تعریف جداگانه است. «لحظه‌ی تحویل طبیعی یا متغیر» و «لحظه‌ی تحویل تقویمی یا متوسط». اکنون در تقویم دولتی ایران استفاده از «لحظه‌ی تحویل سال متغیر» متداول است و هر ساله به طور جداگانه در تقویم‌های سالانه درج می‌گردد و به رسانه‌های گروهی ابلاغ می‌شود. اما از آن‌جا که نوروز فعلی و رسمی و

متداول یک «نوروز تقویمی» با مشخصه‌های خاص خود است، نمی‌توان از «لحظه‌ی تحویل سال متغیر» برای آن بهره برد و صرفاً می‌باید متکی به «لحظه‌ی تحویل سال تقویمی» بود. لحظه‌ی تحویل سال تقویمی ۱۴۰۳ به ۱۴۰۴ خورشیدی ساعت ۱۲ و ۳۱ دقیقه و ۳۰ ثانیه‌ی بعدازظهر امروز پنج‌شنبه سی‌ام اسفند ۱۴۰۳ به ساعت رسمی ایران است.

«لحظه‌ی تحویل سال تقویمی» یک متغیر ثابت و برآیند کوشش‌های بسیار طولانی دانشمندان و تقویم‌نگاران ایرانی برای تثبیت نوروز در اعتدال بهاری است. این لحظه‌ی زمانی نیازی به محاسبه‌ی سالانه و جداگانه ندارد و برای دانستن آن کافی است که ۵ ساعت و ۴۸ دقیقه و ۴۶ ثانیه به لحظه‌ی تحویل سال پیشین افزوده شود. بنابر نظر کارشناسان، تبلیغ و تأکید بر لحظه‌ی متغیر تحویل سال، افزون بر این که عملی نادرست و بی‌ارتباط با گاه‌شماری ایرانی و قواعد آن است، نادیده انگاشتن کوشش‌های فراوان دانشمندان بزرگ و گرانپایه در طول تاریخ است. اشتباه متداول دیگر در این زمینه چنین است که؛ «لحظه‌ی تحویل سال» را «آغاز سال نو» می‌نامند و مثلاً عبارت «آغاز سال یکهزار و چهارصد و سه خورشیدی» را بازگو می‌کنند، در حالی که سال نو ایرانی همچون بسیاری از دیگر تقویم‌های جهان، از «ساعت صفر نخستین روز فروردین ماه» آغاز می‌شود. بنابر این، آغاز سال یکهزار و چهارصد و چهار خورشیدی، همان ساعت

صفر روز آدینه یکم فروردین ۱۴۰۴ است و نه ساعت ۱۲ و ۳۱ دقیقه و ۳۰ ثانیه‌ی پنج‌شنبه سی‌ام اسفند ۱۴۰۳.

البته توجه به لحظه‌ی تحویل سال نو یکی از نیازهای تقویم‌نگاران است و هیچگاه در میان عموم مردم کاربرد نداشته است. توجه به این لحظه و اهمیت دادن به آن در میان مردم، از سنت‌هایی است که در دوران معاصر متداول شده و سابقه‌ی تاریخی ندارد.